

ՀԵՂԵՂՈՒՄՆԵՐԻ ՎՏԱՆԳՆԵՐԻ ԵՎ ՀԵՂԵՂՈՒՄՆԵՐԻ ԱՌԱՋԱՑՄԱՆ
ՌԻՍԿԵՐԻ ՔԱՐՏԵԶՆԵՐԻՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՎՈՂ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ ԵՎ
ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

1. Հեղեղումների վտանգների և հեղեղումների առաջացման ռիսկերի քարտեզները մշակվում են յուրաքանչյուր ջրավազանային տարածքի կամ առանձին գետավազանի կամ դրա առանձին հատվածի կամ Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գտնվող անդրսահմանային գետավազանի հատվածի համար և սահմանվում են ջրավազանային կառավարման պլաններում:

2. Հեղեղումների վտանգների քարտեզները և հեղեղումների առաջացման ռիսկերի քարտեզները, ինչպես նաև այդ քարտեզներից բխող եզրահանգումները հանդիսանում են ջրերի վնասակար ներգործության ռիսկերի կառավարման պլանների հիմնական բաղադրիչները:

3. Հեղեղումների վտանգների և հեղեղումների առաջացման ռիսկերի քարտեզների մշակման համար պետք է իրականացվի նախնական ռիսկի գնահատում՝ հեղեղումների առաջացման հավանական ռիսկերը բացահայտելու և ռիսկային տարածքները սահմանելու համար:

4. Նախնական ռիսկի գնահատումն իրականացվում է՝ հիմնվելով առկա տեղեկատվության վրա, ինչպիսին են երկարաժամկետ զարգացման վերաբերյալ ուսումնասիրությունները, մասնավորապես, կլիմայի փոփոխության ազդեցությունը հեղեղումների առաջացման վրա: Գնահատման հիման վրա կազմվում են գետավազանային տարածքների քարտեզներ՝ համապատասխան մասշտաբով, որոնք ընդգրկում են գետավազանի և ենթավազանի սահմանները և ափամերձ տարածքները՝ ներկայացնելով տեղագրությունը և հողօգտագործումը, անցյալում տեղի ունեցած և մարդկանց առողջության, շրջակա միջավայրի, մշակութային արժեքների և տնտեսական գործունեության վրա բացասական հետևանքներ

ունեցած հեղեղումների, ինչպես նաև այն տարածքների նկարագրությունը, որտեղ ապագայում նմանատիպ երևույթների հավանականություն կա՝ ներառելով դրանց հեղեղման ծավալները և տարածման արեալները կամ գոտիները, բացասական հետևանքների գնահատումը:

5. Հեղեղումների վտանգների քարտեզները պետք է ընդգրկեն այն աշխարհագրական տարածքները, որոնք կարող են ենթարկվել հեղեղումների՝ համաձայն հետևյալ սցենարների՝

- 1) առաջացման ցածր հավանականության հեղեղումներ.
- 2) առաջացման միջին հավանականության հեղեղումներ.
- 3) առաջացման մեծ հավանականություն ունեցող հեղեղումներ:

6. Սույն հավելվածի 7-րդ կետով սահմանված յուրաքանչյուր սցենարի համար հեղեղումների վտանգների քարտեզները պետք է պատկերեն հետևյալ բաղադրիչները՝

- 1) հեղեղման մակերեսները.
- 2) ջրի խորությունները կամ ջրի մակարդակը.
- 3) ջրի հոսքի արագությունը:

7. Անդրսահմանային գետավազանի այն հատվածները, որտեղ առկա է պատշաճ մակարդակի պաշտպանություն, հեղեղումների վտանգների քարտեզները պետք է սահմանափակվեն սույն հավելվածի 7-րդ կետի 1-ին ենթակետով սահմանված սցենարով:

8. Հեղեղումների առաջացման ռիսկերի քարտեզները պետք է արտացոլեն հեղեղումների հնարավոր բացասական հետևանքներն ըստ սույն հավելվածի 7-րդ կետով սահմանված հեղեղումների սցենարների և ներառեն՝

1) հնարավոր ազդեցության ենթարկվող բնակավայրերը, դրանց բնակչության (տարեցներ, կանայք, երեխաներ, հաշմանդամություն ունեցող անձինք) թվաքանակը, ենթակառուցվածքները (ճանապարհ, էլեկտրաէներգիա, գազ, կապ) և հիդրոտեխնիկական կառույցները.

2) հնարավոր ազդեցության ենթարկվող տարածքի տնտեսական գործունեության տեսակը.

3) հեղեղման դեպքում աղտոտում առաջացնող կառույցները և հնարավոր ազդեցության ենթարկվող պահպանվող տարածքները.

4) այն տարածքները, որտեղ տեղափոխված նստվածքների և աղբի բարձր պարունակություն կա, ինչպես նաև աղտոտման այլ աղբյուրների վերաբերյալ տեղեկատվություն:

9. Քարտեզների բովանդակությունն արտահայտվում է քարտեզագրական նշանների միջոցով: Քարտեզները պետք է ներառեն քարտեզի անվանումը, կողմնացույցի նշանը, մասշտաբի թվային արժեքը, մասշտաբային քանոնը և պայմանա-նշաններ:

10. Քարտեզները պետք է ներառեն թվային շերտեր իրենց տվյալների բազայով: Քարտեզների վրա պատկերվում են՝

1) հիմքի կետերը (պետական գեոդեզիական ցանցի, հանութային ցանցի, արբանյակային դիրքորոշման կետեր, նիվելիրային հենանիշներ).

2) ջրագրությունը (լճեր, ջրամբարներ, գետեր, գետակներ, ջրանցքներ, առվակներ, ջրհորներ, աղբյուրներ, ափամերձ գոտիներ) և հիդրոտեխնիկական կառույցները.

3) բնակավայրերը և առանձին շենքերն ու շինությունները, ենթակառուցվածքները (էլեկտրաէներգիա, գազ, կապ).

4) արդյունաբերական, գյուղատնտեսական և կենցաղ-մշակութային օբյեկտները.

5) ճանապարհային ցանցը (երկաթուղային, խճուղային և գրունտային ճանապարհներ, արահետներ) և ճանապարհային ենթակառուցվածքները.

6) ռելիեֆը և բարձրությունների իզոգծերը, ռելիեֆի թվային մոդելը.

7) բուսական ծածկը.

8) հողատեսքերը:

11. Սույն հավելվածի 12-րդ կետում նշված օբյեկտները քարտեզների վրա տրվում են ամբողջ ծավալով, իսկ անհրաժեշտության դեպքում օբյեկտների պատկերներին կից տրվում են անվանումներ, պարզաբանող մակագրություններ և որակական ու քանակական բնութագրիչներ:

12. Անդրսահմանային գետավազանային հատվածների համար հեղեղումների վտանգների քարտեզների և հեղեղումների առաջացման ռիսկերի քարտեզների մշակմանը պետք է նախորդի տեղեկատվության փոխանակումը համապատասխան հարևան երկրների միջև, ինչպես նաև պետք է իրականացվեն քարտեզների թարմացման շարունակական աշխատանքներ:

13. Հեղեղումների ռիսկի նախնական գնահատման արդյունքները, հեղեղումների վտանգների քարտեզները, հեղեղումների առաջացման ռիսկերի քարտեզները և ջրերի վնասակար ներգործության ռիսկերի կառավարման պլանները պետք է լինեն հանրությանը հասանելի:

14. Հեղեղումների վտանգների և հեղեղումների առաջացման ռիսկերի քարտեզները պետք է ինտեգրվեն ազգային տարածական տվյալների ենթակառուցվածքի մաս կազմող ազգային գեոպորտալին:

15. Հեղեղումների վտանգների և հեղեղումների առաջացման ռիսկերի քարտեզները պետք է վերանայվեն վեց տարին մեկ ջրավազանային կառավարման պլանների վերանայումների հետ համակարգված՝ հաշվի առնելով կլիմայի փոփոխության հավանական ազդեցությունը հեղեղումների առաջացման վրա:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ
ՂԵԿԱՎԱՐԻ ՏԵՂԱԿԱԼ

Ա. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ